

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۵۷۹۰۱۹
۱۴۹۶/۱۲/۷

شیرین ترین آیات حافظ

- گلچین اشعار بصورت ناملاً سرودی
- دسته بندی آیات انتخاب شد در متنوعات مختلف
- شرح ساده هر بیت
- تلفظ واژگان دشوار و درست خوانی آیات

فرق است از آب خضر که ظلمات جای او است تا آب ما که منبش الله اکبر است (غزل ۳۹)
ساقیاء عشرت امروز به فردا مَبِکُن یا ز دیوان قضا خطِ امانی به من (غزل ۲۴۸)

تألیف: اکبر امانی

سرشناسه	: امانی، اکبر، ۱۳۵۷ -
عنوان قراردادی	: دیوان، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: Divan. Selection. Interpretation شیرین ترین ابیات حافظ: گلچین اشعار بصورت کاملاً کاربردی، دسته‌بندی ابیات... / تألیف اکبر امانی.
مشخصات نشر	: تهران: هنرسرای اندیشه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۱ ص.
شابک	: 978-964-7457-97-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حافظ، شمس‌الدین محمد، - ۷۹۲ ق. دیوان -- فهرست مطالب
موضوع	: Hafiz, Shamsoddin Mohammad, 14th century. Divan -- Concordances
موضوع	: حافظ، شمس‌الدین محمد، - ۷۹۲ ق. دیوان. برگزیده -- نقد و تفسیر
موضوع	: Hafiz, Shamsoddin Mohammad, 14th century. Divan. interpretation & Commentaries-- Criticism
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۸ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 14th century -- History and criticism
شناسه افزوده	: حافظ، شمس‌الدین محمد، - ۷۹۲ ق. دیوان. برگزیده. شرح
رده‌بندی کنگره	: ۹۶ ش ۸ الف / PIR۵۲۳۵
رده‌بندی دیوبی	: ۱/۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۳۴۲

شیرین ترین ابیات حافظ

تألیف: اکبر امانی

ناشر: هنرسرای اندیشه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

چاپ: چاپخانه سپهر تهران

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۵۷-۹۷-۲

آدرس: خیابان فردوسی خیابان تقوی پلاک ۳۷ واحد ۳۱۱ تلفن ۶۶۴۶۳۸۶۳

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه:
۲۰	۱. حافظ
۲۰	حافظ از زبان خودش (محاسن)
۲۰	دانش حافظ
۲۰	علت عزیز شدن
۲۰	حافظ و قرآن
۲۰	عاقبت حافظ
۲۱	تربیت حافظ
۲۱	حافظ از زبان خودش (سرزنش ها)
۲۱	حافظ، فقر ظاهر و غنا باطن
۲۲	شرح حافظ
۲۵	۲. اشعار حافظ
۲۵	اشعار حافظ از دیدگاه خودش
۲۵	ارزش شعر حافظ
۲۵	علت شیرینی شعر حافظ
۲۵	درباره کسی که قدر شعر حافظ را می داند
۲۵	درباره کسی که از شعر حافظ غیب جویی می کند
۲۶	قلمرو شعر حافظ
۲۶	دعوت حافظ به حفظ اشعارش
۲۶	استاد حافظ
۲۷	شرح اشعار حافظ
۳۰	۳. امید
۳۰	امیدواری
۳۰	همگانی بودن رحمت خدا
۳۰	امیده بخشش خداوند
۳۰	کوچک بودن گناهان در مقابل لطف خداوند
۳۰	در نگوشت نا امیدی

- ۳۲ شرح امید
- ۳۵ ۴. شادی
- ۳۵ دعوت به خوشی
- ۳۵ غنیمت شمردن اوقات خوش
- ۳۵ راههای شاد زیستن
- ۳۵ هزینه کردن برای شادی
- ۳۵ موکول نکردن لذت امروز به فردا
- ۳۶ شرح شادی
- ۳۹ ۵. ری از غم و غصه
- ۳۹ ۶. رشدن از غم
- ۳۹ راههای ری از غم
- ۳۹ شکوه کردن منوع
- ۳۹ راضی شدن به آنچه آمده است
- ۴۰ شرح دوری از غم و غصه
- ۴۲ ۶. وقت
- ۴۲ غنیمت دانستن عمر و استیلا از فرم‌تها
- ۴۲ تأسف از هدر دادن عمر
- ۴۲ ارزش وقت
- ۴۳ شرح وقت
- ۴۵ ۷. توکل به خدا
- ۴۵ توکل کردن به خدا
- ۴۵ پناه بردن به خدا
- ۴۶ شرح توکل کردن به خدا
- ۴۸ ۸. تلاش و همت
- ۴۸ سعی و تلاش
- ۴۸ تلاش کردن تارسیدن به هدف
- ۴۸ دوری از بیکاری و بطالت
- ۴۸ همت
- ۴۹ شرح تلاش و همت

۵۱	۹. پرهیز از خواب و غفلت
۵۱	دوری از خواب
۵۱	پرهیز از غفلت
۵۱	دوری از بیکاری
۵۲	شرح پرهیز از خواب و غفلت
۵۳	۱۰. تحمل سختی ها
۵۳	سختی ها و مصایب
۵۳	آسایش و سختی باهم
۵۴	شرح تحمل سختی ها
۵۶	۱۱. صبر
۵۶	صبر و تحمل
۵۶	نتایج صبر
۵۶	تحسین کسانی که صبر دارند
۵۷	شرح صبر
۵۸	۱۲. قناعت و ساده زیستی
۵۸	قناعت
۵۸	ساده زیستی و درویشی
۵۸	زشتی منت پذیری
۵۹	شرح قناعت و ساده زیستی
۶۱	۱۳. دنیا
۶۱	خصوصیات دنیا
۶۱	ترک دنیا دوستی
۶۲	توجه به آن جهان، راه دور شدن از دنیا پرستی
۶۲	بهای دنیا طلبی
۶۳	شرح دنیا
۶۷	۱۴. بهشت
۶۷	بهشت، پاداش اعمال نیک
۶۷	بهشت، پاداش امیدواران
۶۷	بهشت، کرامتی برای گناهکاران

۶۸	شرح بهشت
۶۹	۱۵. ریا و دین‌فروشی
۶۹	ریا
۶۹	آثار سوء ریا
۶۹	نفرت حافظ از ریا
۶۹	گناه پنهانی بهتر از عبادت ربایی
۶۹	سرزنش دین‌فروشان
۶۹	دور شدن از اهل ریا
۷۰	برنگی
۷۱	شعر ریا و دین‌فروشی
۷۴	۱۶. عیب‌جویی
۷۴	درباره عیب‌جویی
۷۴	علت عیب‌جویی
۷۴	راه‌های دوری از عیب‌جویی
۷۴	دیدن عیوب خود
۷۴	رفع عیوب خود
۷۴	خوبی و بدی را باهم دیدن
۷۴	در نظر داشتن اینکه هیچکس بدون عیب نیست
۷۴	توجه به اینکه گناه هر کس را به پای خودش می‌نویسند
۷۵	شرح عیب‌جویی
۷۷	۱۷. غرور و خودبینی
۷۷	غرور و خودبینی
۷۷	خودپرستی
۷۷	زشتی غرور
۷۷	عاقبت غرور
۷۸	شرح غرور و خودبینی
۸۰	۱۸. دوست و همنشین
۸۰	دوستی و رفاقت
۸۰	اهمیت دوستی
۸۰	دعوت به دوستی

۸۰	اصول و قوانین دوستی
۸۱	شکوه از دوستان و یاران
۸۱	دعا برای رسیدن به دوستان
۸۱	انتخاب همنشین انتخابی زیرکانه
۸۱	دور شدن از دوستان بد
۸۲	شرح دوست و همنشین
۸۷	۱۹. استاد و راهنما
۸۷	نیاز به استاد و راهنما
۸۷	پیروی نکردن از، نا اعلان
۸۸	شرح استاد راهنما
۸۹	۲۰. قدر و ارزش خود و دیگران را دانستن
۸۹	قدر همدیگر را دانستن
۸۹	ارزش خود را شناختن
۸۹	خودباوری
۹۰	شرح قدر و ارزش خود و دیگران را دانستن
۹۲	۲۱. صلح و اتحاد
۹۲	صلح و دوستی
۹۲	آشتی
۹۲	دعوت به همدلی
۹۲	قدرت باهم بودن
۹۲	دوری از تفرقه
۹۳	شرح صلح و اتحاد
۹۴	۲۲. پندها و نصیحت ها
۹۴	ارزش نصیحت
۹۴	گوش جان سپردن به پند و نصیحت
۹۴	شرط مقیدبودن نصیحت
۹۴	نصایحی از حافظ:
۹۴	طریق زندگانی
۹۴	آسان گرفتن کارها
۹۴	صداقت

۹۵.....	افتادگی
۹۵.....	توصیه به جوانان
۹۵.....	توصیه به پیران
۹۵.....	نصایحی دیگر
۹۷.....	شرح پندها و نصیحت‌ها
۱۰۵.....	۲۳. هنر
۱۰۵.....	هنر
۱۰۵.....	ناسازگاری روزگار، با اصحاب هنر
۱۰۶.....	۲۴. هنر
۱۰۷.....	۲۱. دعوت به خیر و نیکی
۱۰۷.....	شایطت کار خیر
۱۰۷.....	برای ربای غم و بنهانی
۱۰۷.....	بدون ریا
۱۰۷.....	بخشش و کمک به نیازمندان
۱۰۷.....	شکر توانگری
۱۰۸.....	شرح دعوت به خیر و نیکی
۱۱۰.....	۲۵. سحر خیزی
۱۱۰.....	سحر خیزی و آثار آن
۱۱۰.....	ارزش سحر خیزان
۱۱۱.....	شرح سحر خیزی
۱۱۳.....	۲۶. دعا
۱۱۳.....	دعا کردن
۱۱۳.....	دعا، یک وظیفه
۱۱۳.....	آثار دعا
۱۱۳.....	برخی دعا‌های حافظ
۱۱۴.....	شرح دعا
۱۱۷.....	۲۷. مناجات حافظ
۱۱۸.....	شرح مناجات حافظ
۱۲۰.....	۲۸. توسل و شفاعت

۱۲۰	توسل و شفاعت
۱۲۰	معنای توسل
۱۲۰	اثر توسل
۱۲۱	شرح توسل و شفاعت
۱۲۲	۲۹. پیامبران (و اشاره به داستان آنها) در اشعار حافظ
۱۲۲	محمد صلی الله علیه وآله وسلم
۱۲۲	مسیح علیه السلام
۱۲۲	موسی علیه السلام
۱۲۲	نوح علیه السلام
۱۲۲	خضر علیه السلام
۱۲۲	ابراهیم علیه السلام
۱۲۲	سلیمان علیه السلام
۱۲۳	آدم علیه السلام
۱۲۳	یوسف علیه السلام
۱۲۳	داوود علیه السلام و زرتشت
۱۲۳	یعقوب علیه السلام
۱۲۴	شرح پیامبران (و اشاره به داستان آنها) در اشعار حافظ
۱۲۸	۳۰. انتظار
۱۲۸	اشاره به نام منجی
۱۲۸	انتظار منجی
۱۲۸	دعا برای منجی
۱۲۹	شرح انتظار
۱۳۱	۳۱. عارفانه ها
۱۳۱	نشان خدا
۱۳۱	بی همتایی خدا
۱۳۱	حد شناخت خدا
۱۳۱	راه دیدن خدا
۱۳۱	شروط رسیدن به خدا
۱۳۱	وصال خدا بالاتر از هر چیز
۱۳۲	خصوصیات بارگاه خدا

- ۱۳۲..... بصیرت از دیدگاه حافظ
- ۱۳۲..... همه طالب خداوندند
- ۱۳۲..... سرزنش کسانی که با خدا نیستند
- ۱۳۲..... عاقبت بریدن از خدا
- ۱۳۳..... برکات محبت به خدا
- ۱۳۳..... محبت حافظ به خدا
- ۱۳۳..... اطاعت پذیری در مقابل خدا
- ۱۳۴..... جان در مقابل جانان
- ۱۳۴..... یاد خدا، خوشترین اوقات
- ۱۳۴..... خدا، همه جا
- ۱۳۴..... یاد خدا، هر وقت
- ۱۳۴..... ارتباط با خدا - شرط دوام
- ۱۳۵..... سختی راه خدا
- ۱۳۵..... دوستی خدا و دشمنی دشمنان
- ۱۳۵..... دوستان خدا و دوزخ
- ۱۳۵..... غل و خدا
- ۱۳۵..... تسبیح حافظ
- ۱۳۶..... شرح عارفانه ها
- ۱۴۶..... ۱۳۲ اشعار عرفانی - گزیده ای دیگر
- ۱۴۸..... شرح اشعار عرفانی - گزیده ای دیگر
- ۱۵۳..... ۳۳ نماز
- ۱۵۳..... نماز واقعی
- ۱۵۳..... نماز بی خاصیت
- ۱۵۴..... شرح نماز
- ۱۵۵..... ۳۴ عاشقانه ها
- ۱۵۵..... در مقام عشق و برخی خصوصیات آن
- ۱۵۵..... آثار عشق
- ۱۵۵..... درد و دواي عشق
- ۱۵۶..... عشق ورزی، فنی شریف
- ۱۵۶..... خدایی بودن عشق

۱۵۶	عشق زمینی و آسمانی با هم
۱۵۶	دعوت به عشق و محبت
۱۵۶	عشق حقیقی
۱۵۶	زمان عاشقی
۱۵۷	در نکوهش کسانی که عاشق نیستند
۱۵۷	اصول عاشقی
۱۵۷	تحمل در عشق‌بازی
۱۵۷	ثبات قدم در عشق
۱۵۸	عشق، در شرع آسان و در ادامه مشکل
۱۵۸	خطرات عشق
۱۵۸	جان دادن در راه عشق
۱۵۸	سعی در راه عشق
۱۵۸	عاشق و معشوق
۱۵۹	تعریف و تمجید از معشوق
۱۵۹	زیبایی و حسن خداداد
۱۵۹	نجوا با معشوق
۱۶۰	گلایه از معشوق
۱۶۱	سخت دلی معشوق
۱۶۱	مقام والای معشوق
۱۶۱	نیازعاشق و بی‌اعتنایی معشوق
۱۶۱	امید به وصل یار
۱۶۱	وعظ عاشقان، کاری بیهوده
۱۶۲	عقل و عشق
۱۶۱	بی‌اعتنایی به عقل
۱۶۲	جمال و زیبایی حقیقی
۱۶۲	عشق در پیری
۱۶۳	حال هجران
۱۶۳	ثمره هجران
۱۶۳	انواع مستی
۱۶۴	شرح عاشقانه‌ها

۱۸۴	۳۵. عید و بهار
۱۸۴	عید
۱۸۴	نوروز
۱۸۴	بهار
۱۸۵	شرح عید و بهار
۱۸۷	۳۶. عدالت و ظلم
۱۸۷	عدل و دادگستری
۱۸۷	ظلم و ستمگری
۱۸۸	شرح عدالت و ظلم
۱۸۹	۳۷. مثال و حکم در اشعار حافظ
۱۹۰	شرح امثال و حکم در اشعار حافظ
۱۹۳	۳۸. عمل برای
۱۹۳	اعمال و نتایج آن
۱۹۳	عمل نکردن، درد هه گاه
۱۹۴	شرح عمل‌گرایی
۱۹۵	۳۹. نکاتی ظریف و شیرین
۱۹۵	ابیات
۱۹۵	مصرع‌ها
۱۹۶	شرح نکاتی ظریف و شیرین
۲۰۰	۴۰. شهادت و ایستادگی
۲۰۰	شهادت
۲۰۰	ایستادگی
۲۰۰	آزادگی
۲۰۱	شرح شهادت و ایستادگی

مقدمه:

در ایران کمتر خانه ای را می توان یافت که دیوان حافظ در آن وجود داشته باشد. شعر حافظ
برای مردم بسیار مقدس است به خاطر اینکه:

برگرفته از مضامین قرآنی است
ز حافظان جهان کس چونده جمع نکرد
لطایف حکمی با محاکات قرآنی
به پاکی و طهارت می خازد

غسل در اشک زدم، کامل طریقت کونین
پاک شواول و، پس دیده بر آن پاک انداز
سخن عشق است و شیواود نشین
دل نشین شد نخم، تا تو قبولش کردی
مردم را به کرامات اخلاقی دعوت می کند و از آنان می خواهد:

ناتوانان را یاری نمایند
تمش دست و، دلش شاد باد و، خاطر، خوش
که دست دادش و یاری ناتوانی داد
عیب پوشی کنند

به پیر میکده گفتیم که چیست راه نجات؟
 بخواست جام می و گفت: عیب پوشیدن
 برای رسیدن به مقصود صبور می پشه کند
 صبر کن حافظ به سختی روز و شب
 حتی بدترین شرایط خنده بر لب داشته باشد
 بادل خونین، لب خندان بیاد بهجو جام
 نی کز زخمی رسد آبی چو چنگ اندر خوش
 بهخین از روانی اخلاقی تا ز فرموده می خواهد که:
 ناسیدی را از زود در کنند چرا که رحمت و بخشایش خداوند عمومی است
 بیا که دوش به مستی، سروش عالم غیب
 نوید داد که عام است فیض رحمت او
 از ریاکاری پیر میزند که عامل تباهی دین است
 آتش زهد و ریاضت دین خواهد سوخت
 ظلم نکنند که همه گناهان در ظلم خلاصه می شود
 مباحش دینی آزار و حربه خواهی کن
 که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست

خلاصه اینکه، سراسر این کتاب معنوی پر است از عشق و محبت، نصیحت و دلشین، دعوت به خوبی ها و نسی از زشتی ها و برای همین مردم شغای دودهای روحی خود را در این گنجینه معنوی جستجو می کنند، خودش فرمود که:

شفا ز کف تشکر نشان حافظ جوی
که حاجت به علاج کلاب و قند مباد

از آنجایی که اثر حافظ دارای معانی گسترده و عمیقی است، برخی علی الخصوص جوایز و تمایزات می کنند که فهم این اثر را دشوار می سازد و اشعار حافظ را مختص اقشار خاصی چون ادیبان و سخنوران می دانند و این باعث شده که از آن فاصله بگیرند، بدین علت بر آن شدم که ابیاتی از حافظ که دارای نکته ای گویاست و در آن آسانتر است را انتخاب نمایم بعد از آن ابیات انتخاب شده را در موضوعات مختلفی درج کرده و شرح حریت را هم در مقابل آن قرار دادم. امید است که مورد استفاده قرار گیرد و آراهای این کتاب برای انجام کارهایی که چنین برای دیگر آثار ادبی فاخر و تاثیر گذار کشور.

مکاتی درباره این مجموعه:

۱- اشعار انتخاب شده به ترتیبی است که در دیوان حافظ آمده است (به ترتیب حروف الفبا در آخر هر بیت).

۲- در برخی ابیات انتخاب شده کل بیت حاوی یک نکته است مانند:

می خور که صد گناه، ز اغیار در حجاب
بهر تر طاعتی که به روی وریا کنند
اما در برخی دیگر ابیات انتخاب شده نکته مورد نظر ما در مصرع اول یا دوم است که ماکل بیت را آورده ایم، که از آن جمله است بیت:

پند عاشقان بشنو، و از در طرب باز آ
کاین همه نمی ارزد شغل عالم فانی
که مصرع اول اشاره به شادی و خوشی دارد و در بخش شادی آری را گنجانده ایم. و بیت:

حسن است به اتفاق ملاحظت، جهان گرفت
آری به اتقانی، جهان می توان گرفت
که مصرع دوم آن اشاره به اتحاد و همدلی دارد و آن را در بخش صلح و اتحاد به بندی کرده ایم.

۳- برخی ابیات حاوی چند نکته هستند و می توان آنها را در دسته بندیهای متفاوتی قرار داد که به ناپار آنها را در یک دسته بندی قرار داده ایم مانند:

ای دل اندر بند زلفش، از پریشانی منال مرغ زیرک چون به دام افتد، تحمل بایدش که معنی کلام عاشقانه‌ای دارد آناه به خاطر مصرع دوم که اشاره به صبر و تحمل دارد این بیت را در قسمت تحمل سختیها قرار داده ایم.

۴- برای شرح ابیات از شرح جناب استاد دکتر عبدالحسین جلالیان (جلالی) استفاده کرده ایم (شن ایشن در کتاب شرح جلالی بر حافظ و همچنین سایت: <http://dr-jalalian.ir/> موجود است.) اما برای شرح چند بیت دیگر از کتاب شلخ نبات حافظ (نوشته دکتر محمد رضا برزگر خالقی) استفاده کرده ایم، منبع ایستایی که شرح آنها از کتاب شلخ نبات حافظ انتخاب گردیده است را در آخر شرح داخل پرانتز ذکر کرده ایم.

۵- برای دست خوانی ابیات (اعراب گذاری برخی کلمات از کتاب شلخ نبات حافظ (نوشته دکتر محمد رضا برزگر خالقی) بهره برده ایم اما اعراب گذاری دقیقاً مثل کتاب ایشان نیست. در پایان از همه کسانی که این مجموعه مورد پسندشان واقع گردیده تقاضای عفو و صیروریم.